

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-28>

**THE ROLE OF THE STATE BORDER SERVICE OF UKRAINE
IN THE SYSTEM OF COUNTERING ARMED AGGRESSION
OF THE RUSSIAN FEDERATION IN THE BLACK SEA REGION**

**РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
В СИСТЕМІ ПРОТИДІЇ ЗБРОЙНІЙ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ
ФЕДЕРАЦІЇ В ЧОРНОМОРСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Pavliuk Tetiana Hryhorivna

*Doctor of Philosophy in Educational
and Pedagogical Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of Border Control
National Academy of the State Border
Guard Service of Ukraine
named after Bohdan Khmelnytsky
Khmelnyskiy, Ukraine*

Павлюк Тетяна Григорівна

*докторка філософії зі спеціальності
Освітні, педагогічні науки,
старший викладач кафедри
прикордонного контролю
Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

**Andrushko Oleksandr
Vasyliovych**

*Doctor of Philosophy in the specialty
of State Border Security,
Head of the Department of Logistics
National Academy of the State Border
Guard Service of Ukraine
named after Bohdan Khmelnytsky
Khmelnyskiy, Ukraine*

**Андрuşко Олександр
Васильович**

*доктор філософії зі спеціальності
Безпека державного кордону,
начальник кафедри (завідувач
кафедри) логістики
Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Чорноморський регіон є стратегічно важливим для України, як у політичному, так і в економічному та військовому вимірах. Збройна агресія російської федерації, повномасштабне вторгнення 2022 року, внесла великі корективи у безпекову складову України та країни Європейського союзу в цілому, створила нові загрози у Балто-Чорноморському регіоні, боротьба з якими на законодавчому рівні відведена правоохоронним, розвідувальним та державним органам спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та Законами України покладено функції із забезпечення Національної безпеки України.

Розмежування повноважень державних органів у сфері національної безпеки і оборони, створює основу для інтеграції політики та процедур

органів державної влади, інших державних органів, функції яких стосуються національної безпеки і оборони, визначається система командування, контролю та координації операцій сил безпеки і сил оборони, забезпечуючи у такий спосіб виконання покладених завдань [1].

Основну роль у забезпеченні морської безпеки в Чорноморському регіоні відіграє Державна прикордонна служба України, як правоохоронний орган спеціального призначення, який поряд з визначеними повноваженнями [2] зосереджує свою діяльність на виконанні п'яти пріоритетних завдань головними з яких є участь та забезпечення за компетенцією заходів з відсічі російської збройної агресії проти України, заходів правового режиму воєнного стану, готовності до відновлення контролю за державним кордоном після звільнення тимчасово окупованих територій України та нарощення спроможностей сил безпеки та оборони, які здійснюють охорону та захист українсько-російської та українсько-білоруської ділянок державного кордону та охорону суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій. [3, ст. 2] Правоохоронні органи України, зокрема Морська охорона Державної прикордонної служби України, Національна поліція та інші спеціальні підрозділи, здійснюють постійний моніторинг обстановки у Чорноморському регіоні, а саме територіальних водах та виключній економічній зоні та забезпечують охорону державного кордону на морі в умовах активної військової загрози. Особливе значення має фіксація діяльності ворожих кораблів РФ, їх агресивна діяльність, яка спрямована на блокування морських шляхів у Чорноморському регіоні та провокації з використанням морських мін розміщених в районах інтенсивного судноплавства. Важливим напрямком діяльності в даному регіоні стала протидія диверсійно-розвідувальним групам та терористичним загрозам, які набувають все більших масштабів внаслідок гібридного характеру російської агресії. Своєчасне вжиття контррозвідувальних заходів сил безпеки і оборони запобігають диверсіям на об'єктах портової та енергетичної інфраструктури, а також здійснюють захист морських логістичних маршрутів, у тому числі шляхів «зернового коридору», які визначені для експорту української продукції.

Зростає значення екологічної безпеки регіону, перш за все це пов'язано з російським ракетними обстрілами танкерів, припортової і берегової інфраструктури, підвищуючи цим самим ризик забруднення Чорноморського регіону. Військові дії, мінування, руйнування інфраструктури, затоплення кораблів постійні обстріли портів створюють комплекс екологічних ризиків, які мають негативні наслідки для

екології та якості життя населення прибережних регіонів. Враховуючи важливість морських (логістичних) перевезень для економіки України та міжнародної безпеки, боротьба з такими загрозами Чорноморського регіону, потребує чіткої координації між різними державними службами та міжнародними партнерами в рамках угод з країнами ЄС, США та іншими партнерами, зацікавлених у безпековій складовій морських акваторій.

Отже Чорноморський регіон є ключовим для безпеки та економічної стабільності нашої держави, країн Європейського союзу та країн блоку НАТО. Аналіз загроз в регіоні свідчить про наявність комплексних факторів, що в свою чергу об'єднуються у політичні, економічні, військові, екологічні і гуманітарні. Гібридна війна російської федерації направлено в цілому на посилення свого впливу і розширення загроз ведення токсичної інформаційної війни та залякування населення створюючи загрозу життю через ракетні обстріли і використання безпілотних літальних апаратів. Кібератаки портову і навігаційну систему додатково впливають на економічну та транспортну безпеку регіону. Незважаючи на це Чорноморський регіон має значний потенціал для розвитку морської економіки, посилення обороноздатності та міжнародної співпраці і вимагає від складових сектора оборони скоординованої діяльності правоохоронних органів, міжнародного співробітництва та забезпечення постійного моніторингу морської обстановки.

Література:

1. Про національну безпеку України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2018, № 31, ст. 241 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>
2. Про Державну прикордонну службу України: Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2003. № 27, ст. 208. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
3. Нікіфоренко В., Морохов О. Стратегічні пріоритети діяльності Державної прикордонної служби щодо забезпечення національної безпеки України. *Український політико-правовий дискурс*. Вип. 11 (Травень 2025). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15488344>